

De la partitocràcia al bipartidisme

L'electorat va cap a la dreta, però les forces polítiques evolucionen cap a la quimera del centre

MATEO MADRIDEJOS*

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 19.04.08

Els resultats electorals a Itàlia han estat bastant sorprenents, han trencat els pronòstics i han donat a Silvio Berlusconi, el multimilionari catòdic, una victòria que no sembla la de la seva decadència inevitable, sinó la de la seva sorprenent resurrecció. Potser perquè l'aparença i el fulgor mediàtic tenen més força que la realitat. ¿Com és possible que, després de les experiències ingrates dels seus dos governs anteriors (1994-1996 i 2001- 2006), els italians li hagin tornat la confiança per majoria absoluta? El terratrèmol polític és de tal intensitat que alguns comentaristes, sense por a la hipèrbole, saluden el part de la tercera República quan alguns pensaven que la segona encara estava en els seus primers vagits.

"És un Waterloo", titulava el diari Il Reformista, lamentant la derrota dels comunistes i ecologistes, expulsats del Parlament. Tant La Stampa com Corriere della Sera, grans rotatius de Torí i Milà, traspuen optimisme davant les perspectives d'estabilitat governamental gràcies a la consolidació de dos grans blocs, ja que els 26 partits de l'anterior legislatura queden reduïts a sis. Segons aquesta opinió balsàmica, Itàlia va cap al bipartidisme i la simplificació per aplicar reformes de gran transcendència. El progressista La Repubblica va amagar la seva perplexitat després del "tsunami electoral que altera el paisatge polític".

LA CAMPANYA va transcórrer amb el teló de fons de la crisi econòmica, el neguit nacional i la impressió pessimista, corroborada per les estadístiques, que Itàlia perd pes a Europa. En aquest ambient ombrívol, decadent, de tedi o repugnància davant les conxorxes, els electors van ser sensibles a la fractura i paràlisi del desastrós Govern de Romano Prodi, fundat sobre una coalició forassenyada que només ha durat dos anys. Els votants van decidir delmar la casta partitocràtica, l'elit política, però no sabem si serà decisiva aquesta tendència bipartidista.

La posició del centre-esquerra de Walter Veltroni, representat pel Partit Democràtic, sorgit de les restes del naufragi de la democràcia cristiana i del comunisme transmutat en socialdemocràcia, sembla més sòlida, més cohesionada al voltant d'un projecte centrista, tot i que no hagi aconseguit captar el vot que es va decantar per la Unió de Centre del catòlic Casini, la gran esperança de la Confindustria en el cas d'un empat electoral. El centre-dreta, per contra, s'alimenta tant de l'anticomunisme de sempre com de la personalitat d'il Cavaliere i la imatge que multipliquen les seves cadenes de TV.

Si hem de creure l'exsenador Antonio Polito, "desapareguda l'esquerra per primera vegada en la història", l'empresa de Veltroni, la trajectòria del qual resumeix la metamorfosi de l'esquerra, persegueix homologar-se amb el Partit Demòcrata nord-americà o el neolaborisme. Les forces coalitzades darrere de Berlusconi al Poble de la Llibertat (PdL) són més heterogènies i inclouen els postfeixistes de l'extinta Aliança Nacional, de Gianfranco Fini, i els separatistes i xenòfobs de la Lliga Nord, d'Umberto Bossi, que exigeix el federalisme fiscal, junt amb altres personalitats disposades a alçar-se amb l'herència tan aviat com el magnat televisiu defalleixi o ascendeixi a la presidència de la República.

Tant Berlusconi com Veltroni van moderar el seu discurs com a reflex d'uns programes similars sobre les rebaixes d'impostos, la reducció de la despesa pública i la promesa de millorar la declinant estructura econòmica, sense oblidar el salvament d'Alitalia o la neteja de les escombraries de Nàpols. Ni el neoliberalisme a l'estil de Thatcher ni la temptació redistribuïdora tan estimada per la socialdemocràcia, sinó la mera gestió dels negocis inajornables. I sense ideologia ni promeses susceptibles de captar la imaginació del país, la personalitat exuberant i retocada, de mercader exitós, de Berlusconi, tot i que ja no vengui il·lusions sinó "mesos difícils", va tenir més titulars i va resultar més atractiva que la professoral de Veltroni, obsessionat per difuminar el seu passat comunista i reafirmar el rebuig de la connivència amb l'extrema esquerra.

SI EN ELS seus anteriors governs, Berlusconi es va preocupar pels seus negocis, mentre resolva els seus problemes judicials, cal esperar que ara es dediqui als del país, assegurin cínicament diversos analistes. En el cas que l'encerti amb la medicina econòmica, es mantindrà el desafiament de crear una dreta posada al dia que completi el marc polític i corregeixi la debilitat congènita de l'Estat. Una dreta que no sigui la mera juxtaposició d'interessos i ambicions, capaç de sobreviure quan ell abandoni l'escenari.

Passats els efectes del sisme, convé rebaixar les expectatives. L'electorat es desplaça cap a la dreta, després de l'espectacle poc edificant de l'últim Govern, però els blocs socials es mantenen i les forces polítiques evolucionen cap a la quimera del centre, igual que en altres països d'Europa occidental. En aquesta època de vaques magres,

el liberalisme no té la força social d'aplicar els seus principis, mentre la socialdemocràcia segueix encallada per la revolució tecnològica, el desastre del socialisme real i l'enfonsament de la utopia igualitària. Les dues forces, que van aixecar Europa de les cendres del 1945, van arribar a un armistici que comença a flaquejar.

*Periodista i historiador